

1 Til Sentralstyret
 2 Kopi Landsstyret
 3 Dato 06. juni 2021
 4 Fra Sebastian Teigen Nygård, organisasjonssekretær
 5

6 **INNKALLING OG SAKSPAPIRER FOR**

7 **SST-EX1-21**

8
 9 **Møtetidspunkt:** Ubestemt (I løpet av uke 23)
 10 **Møtested:** Zoom (<https://tinyurl.com/SST-EX1-21>)
 11 **Møtelengde:** 3 timer
 12 **Link til skjema for innsending av endringsforslag:** <https://tinyurl.com/Skjema-SST-EX1-21>
 13 **Oversikt over innsendte forslag:** <https://tinyurl.com/Oversikt-SST-EX1-21>
 14

15 Saksliste

- 16 **095 Godkjenning av innkalling** V
- 17
- 18 **096 Valg av ordstyrer og referent** V
- 19 *Innstilling:* Peter Struthers, ordstyrer
 20 Christine Evjen, referent
- 21
- 22 **097 E-postvedtak siden sist møte** O
- 23 v/ Miriam Langmoen, generalsekretær
 24 *Under denne saken redegjør generalsekretær for eventuelle epostvedtak siden forrige*
 25 *sentralstyremøte, slik at de kan protokollføres.*
- 26
- 27 **098 Status fylkeslag** D
- 28 v/ Kristina Moe-Karlsen, Saida Tufa og Vilhelm Bjørgul, fylkessekretærer
 29 *Under denne saken redegjør fylkessekretærene for hva ståa er i fylkeslagene de har ansvar for. Dersom*
 30 *en fylkessekretær ikke kan delta på møtet, sender hen en skriftlig orientering. Det blir mulig for*
 31 *sentralstyret å stille spørsmål og vi åpner for en diskusjon etter orienteringen.*
- 32
- 33 **099 Orienteringsrunde** O
- 34 *Under denne saken redegjør alle for hva de har gjort siden forrige sentralstyremøte.*
 35 Utvalgsledere / folk med koordinerende roller:
 36 - Hva (konkret) har gruppen din gjort siden forrige ordinære møte?
 37 - Hvilke prosjekter jobber dere med?
 38 - Hvem jobber med hva?
 39 - Hvordan ligger dere an med ting?
- 40 Talspersoner:
 41 - Hva skjer i MDG (i MDGs sentralstyre, landsstyre og på Stortinget)?

42 Generalsekretær:

43 - Hva skjer i MDGs valgkampsutvalg og med MDGs valgkamparbeid?

44 - Hva skjer i sekretariatet?

45 Internasjonal kontakt:

46 - Hva skjer i det internasjonale arbeidet?

47 Alle:

48 - Hvilke eksterne politiske aktører har du hatt politisk kontakt med?

49 - Hva annet har du gjort i GU siden forrige møte?

50

51 **100 Oppdatering om covid-situasjonen** **O**

52 v/ Miriam Langmoen, generalsekretær

53 *Dette er en fast orienteringssak der generalsekretær redegjør for hvordan situasjonen påvirker GU og*
 54 *hvilke koronavurderinger GU og MDG gjør løpende.*

55

56 **101 Grønn Ungdom krever en rettferdig klimabistand!** **V**

57 v/ Teodor Bruu, talsperson

58

59 **102 Kva gjer egentleg internasjonal kontakt?** **O**

60 v/ Pauline Tomren, internasjonal kontakt

61

62 **103 Valgkamp – kven gjør hva og hvordan overleve? (Videresendt fra halvtårs)** **D**

63 v/ Hulda Holtvedt, talsperson

64

65 **104 B-sak** **V**

66 v/ Miriam Langmoen, generalsekretær

67

68 *Deretter møtekritikk*

69

70

71 *O er orienteringssaker*

72 *D er debattsaker*

73 *V er vedtakssaker*

74

75

76 Oslo, 3. juni 2021

77

78 Sebastian Teigen Nygård,

79 *Organisasjonssekretær*

Til Sentralstyret
 Kopi Landsstyret
 Fra Teodor Bruu, talsperson
 Dato 02.06.2021
 Saksnr. SST-EX1-21-101

GRØNN UNGDOM KREVER EN RETTFERDIG KLIMABISTAND!

Bakgrunn

I våres vedtok MDGs landsmøte følgende punkt:

Innføre en klima- og naturprosent i bistanden, hvor et beløp tilsvarende én prosent av nasjonalinntekten (BNI) overføres årlig fra Oljefondet til klimatiltak, klimatilpasning og naturbevaring i utviklingsland.

Følgende tekst blir også stående i programmet:

I tillegg til den ordinære bistandsprosenten vil De Grønne gi én klima- og naturprosent av bruttonasjonalinntekten til miljøformål. Denne bistanden skal rettes mot tiltak som kutter klimautslipp, hindrer ødeleggelse av natur og miljø, restaurerer ødelagte økosystemer og legger naturbaserte løsninger til grunn. Eksempler er: fornybar energi og utslippsfrie transportsystemer, klimatilpasning, bærekraftig og økosystembasert natur- og naturressursforvaltning, bekjempelse av marin forsøpling, samt utvikling av grønn matproduksjon og industri. Bistanden skal prioritere de mest sårbare statene og menneskene som er mest utsatt.

Målet med denne resolusjonen er å være på ballen så tidlig som mulig for å utdype og konkretisere denne politikken. Vi ønsker å presentere et dokument som fungerer som en presisering av hvordan klima- og naturprosenten skal fungere.

Hva menes med klimabistand?

På norsk fungerer begrepet «klimabistand» mye bedre enn tilsvarende ville vært på engelsk. Når internasjonale aktører snakker om bistand og klima snakker de derfor om ulike saksfelt samtidig. Bak klimabistand-begrepet kan man finne en rekke initiativ, som for eksempel klimatilpasning, utslippskutt, motstandsdyktighet, risiko og sårbarhet, katastroferespons, varslingsystemer, skogplanting, grønn vekst, etc. Vi kommer inn på de ulike dimensjonene ved klimabistanden senere, men først vil vi vise til et mer overordnet rammeverk for å avklare hva klimabistand er. Legg merke til at definisjonene er oversatt av saksbehandler. Derfor er det vedlagt et dokument hvor definisjonene er direkte sitert, noe som kan være kjekt å se på dersom man er interessert i en mer presis fremstilling.

Alle OECD-land rapporterer hvor stor andel av bistandsmidlene de overfører som går til klimabistand, eller «aid in support of environment». Alle norske bistandsoverføringer «screenes» mot et sett med kriterier for hva som kan kalles klimabistand. Disse kriteriene er ulike for ulike underkategorier, men de har til felles at de rangeres med tallene 2, 1 eller 0. En rangering på 0 betyr at bistandsmidlene ikke er rettet mot klima, miljø- eller naturtiltak. Rangeringen 1, også kalt «significant», vil si at klimaet, naturen, eller miljøet er eksplisitt nevnt

120 som et mål, men ikke som grunnleggende drivkraft eller motivasjon for å gjennomføre
 121 prosjektet. Bistandsprosjekter rangert med 2, eller «principal», er prosjekter der klima, natur-
 122 eller miljøtiltak er eksplisitt nevnt som hovedmål og grunnleggende for motivasjonen eller
 123 designet til prosjektet.¹ Flere land, deriblant EU, opererer med at minst 40% av midlene i et
 124 prosjekt må brukes på relevante måter for å oppnå kategori 1, og 100% for å oppnå kategori
 125 2². Når man måler hvor mye som er klimabistand teller man både kategori 1 og 2.

126
 127 Som tidligere nevnt kan klimabistand brytes ned i mange svært ulike sektorer og typer
 128 prosjekter. Det er på ingen måte selvsagt at lån fra en stat til en annen til bygging av
 129 strømkabler faller i samme kategori som penger til en organisasjon som passer på neshorn.
 130 Derfor er det utviklet et sett med spesifikke kriterier for ulike typer prosjekter som brukes til
 131 å avgjøre hvilken rangering (2, 1, 0) prosjektet skal få. Disse kalles Rio-markører, etter Rio-
 132 konvensjonene fra FNs «Earth summit» i 1992, som dreier seg om biologisk mangfold,
 133 klimaendringer og ørkenspredning³. Det er de tre feltene, i tillegg til klimatilpasning, som man
 134 vurderer prosjekter opp i mot. Definisjonene og kriteriene er for lange og detaljerte til å gå
 135 inn på her, men de ligger tilgjengelige i vedlegg 1, med eksempler som gjør det relativt
 136 oversiktlig.

137

138 **Hva skal vi mene med klimabistand?**

139 Rio-markørene er ett rammeverk som fungerer til å avgjøre om et gitt prosjekt kan kalles
 140 klimabistand eller ikke. Et annet relevant rammeverk er FNs bærekraftsmål. Av de 17 målene
 141 er flere relevante, og vi ønsker å peke på en liste over hvilke av de 169 delmålene og
 142 indikatorene som kan være relevante for klima- og naturprosenten. Den oversikten finner
 143 dere vedlagt i Tabell A. Utover dette spesifiserer programpunktene tre satsinger - klimatiltak,
 144 naturbevaring og klimatilpasning. Dette legger overordnede føringer for hva midlene skal
 145 brukes til og hva målene skal være. For eksempel vil ikke, slik punktet står, et prosjekt med
 146 mål om å kutte utslipp av kreftfremkallende svevestøv i en by kunne kvalifisere for disse
 147 midlene. Saksbehandler understreker at det er en bokstavelig tolkning av programmet.

148

149 **Grønn vekst, utvikling og bistand**

150 Mye av den norske bistanden som klassifiseres som klimabistand går til initiativer for å
 151 fremme grønn vekst. Begrepet grønn vekst kan bety så mangt, og ulike aktører definerer det
 152 ulikt, men i hovedsak er det forstått som vekst i økonomien uten vekst i utslipp, materialbruk,
 153 eller arealbeslag. Det legges til grunn at dette er mulig (se tidligere GU-politikk «[Tja til](#)
 154 [økonomisk vekst](#)» for en utdypende drøfting). Bistandsmidlene som går til dette brukes i
 155 hovedsak til å hjelpe stater i det globale sør med å tilrettelegge og planlegge for grønn vekst,
 156 gjennom regulering, finans, lovverk osv. Et eksempel på noe vi er med på å finansiere er GGGI
 157 - Global Green Growth Institute, uttales «Three G I» - som er et samarbeid mellom mange
 158 giverland og mottakerland, og som skaper broer mellom statsapparatene i dem. GGGI sin
 159 strategi er å få til grønn vekst gjennom å være en katalysator for en rekke «flows» fra
 160 giverland til mottakerland, der investeringsmidler, hjelp med kapasitetsbygging, infrastruktur
 161 og teknologi, og kunnskapsoverføring er det viktigste. Dette er bare et eksempel, men et
 162 ganske typisk ett for hvordan utviklingshjelp til grønn vekst fungerer. Tanken bak er at den
 163 eneste måten å både nå klimamålene og redusere fattigdom og ulikhet er å ha én holistisk
 164 utviklingsmodell som adresserer alt samtidig. Grunnen til å understreke det er å vise at
 165 klimabistanden, humanitær bistand og utviklingshjelp nesten alltid foregår på samme
 166 budsjetter, gjennom de samme systemene, og med de samme rammeverkene i bønn.

¹ <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-topics/Climate-related-development-finance-in-2018.pdf>

² <https://europa.eu/capacity4dev/public-environment-climate/wiki/short-guide-use-rio-markers>

³ <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992>

167
168 En umiddelbar tanke som melder seg fra et grønt politisk standpunkt er at det burde være en
169 selvfølge at all næringsutvikling, infrastruktur og vekst skal være grønn. Ingen norske
170 bistandsmidler skal finansiere prosjekter som skaper vekst på bekostning av klimaet eller
171 naturen, uten at det betyr at all norsk bistand skal kalles klimabistand. Det er viktig å
172 understreke at spørsmålet ikke er om vi skal bidra til grønn vekst i det globale sør eller ikke.
173 Spørsmålet er om pengene fra oljefondprosenten skal kunne gå til det? Som vi tidligere har
174 vært inne på skal midlene brukes til kutt i klimagassutslipp, naturbevaring og klimatilpasning.
175 Spørsmålet vi må stille oss er da om støtte til grønn vekst, f.eks sånn som det som ble
176 beskrevet lengre opp, er en god strategi for å nettopp kutte utslipp, bevare natur, og tilpasse
177 seg til klimaendringene.

178
179 Et sentralt argument mot er naturligvis det at rammeverket grønn vekst ikke legger opp til å
180 kutte i klimagassutslipp eller bevare natur. Kjernen er tanken om økonomisk vekst som er
181 klima- og naturnøytral i seg selv, slik at man ikke legger nye utslipp oppå de gamle.
182 Nåværende utslipp, tap av biologisk mangfold, endringer i landoverflate og lignende
183 adresseres ikke. Naturligvis implementeres grønne vekstprosjekter ulikt, og mange av dem
184 både kutter i utslipp og verner om villmark eller truede arter, men det er ingen selvfølge eller
185 klausul innebygd i grønne vekstprosesser om at det skal skje. Et godt eksempel kan være et
186 prosjekt om å sette solcellepaneler på tak i et område som tidligere ikke var koblet til
187 strømmettet. Det bidrar til vekst (dersom lokale elektrikere, produsenter og/eller materialer er
188 brukt, slik vi vil), det bidrar til at mottakerne får tilgang til energi som kan øke levestandarden,
189 og det skaper marginalt med utslipp. Alle er enige om at det er et supert bistandsprosjekt som
190 vi på alle måter heier på, men vi er også enige om at det ikke kutter i utslipp og at det ikke
191 bevarer natur. Det et sånt prosjekt derimot oppnår er å gjøre mottakerne mindre sårbare for
192 klimaendringer, da stabil tilgang til energi muliggjør variasjon i inntektskilder og frigjør
193 arbeidskraft. Nå var dette kun et eksempel, men mer generelt kan man si at midler til grønn
194 vekst (i hvert fall isolert sett) kutter beskjedent i nåværende utslippsnivåer og bidrar til lite
195 naturbevaring, i så fall sekundært og uforutsigbart.

196
197 Når det er sagt må det også understrekes at den fremstillingen er en forenkling. Viktige tiltak
198 innenfor støtte til grønn vekst kan innebære å bygge opp kunnskap om, og kapasitet til å
199 gjøre korrekte beregninger av eksternaliteter fra økonomisk aktivitet. Det kan for eksempel
200 være å inkludere de økonomiske kostnadene av luftforurensning fra et kullkraftverk i et
201 budsjett eller en «cost/benefit»-analyse, eller å sette riktig verdi på økosystemtjenester fra et
202 våtområde. Effektene av å korrekt gjøre rede for de samfunnsøkonomiske kostnadene av
203 forurensning, klimagassutslipp og naturtap vil være bedre utnyttelse og høyere verdsetting av
204 ressurser som ren luft, rent vann, biologisk mangfold og urørt natur. Det er et argument for å
205 bruke oljefondmidler til grønn vekst-initiativer. Denne typen kapasitetsbygging kan
206 selvfølgelig også støttes uten at det skjer som en del av en «grønn vekst-pakke». I seg selv vil
207 også vekst i økonomien føre til at kapasiteten for å kutte klimagassutslipp, ta vare på natur,
208 og tilpasse seg klimaendringer vokser. Et land med ressurser til overs er mer robust mot
209 kriser, og kan også i større grad «ta seg råd til» å sette naturen og klimaet først. Et svært fattig
210 land kan ikke prioritere klimakutt over et statsbudsjett.

211
212 Et annet argument for å bruke oljefondprosenten på grønn vekst er at alternativet kan være
213 grå vekst. Vi burde ikke vekk fra målsettinger om at økonomiene i mange land i det globale
214 sør burde vokse. Vi trenger ikke være for eller mot vekst i verdensøkonomien, men vi burde,
215 selv på vårt mest vekstfiendtlige, være for omfordeling fra rike land til fattige. Det innebærer
216 vekst hos noen, og den veksten MÅ være grønn. Grønn vekst krever, i mange tilfeller, mer av
217 statsapparatene i de relevante landene enn grå vekst gjør - eller sagt med andre ord - det kan
218 være fristende og enkelt på kort sikt for voksende økonomier å investere i grå vekst. Det er

219 de rike landene, som har stått for størsteparten av historiske utslipp, sin rolle å sørge for at
 220 midlene er tilgjengelige slik at det blir mer fristende å investere i grønn vekst. Er det for få
 221 midler og for lite støtte tilgjengelig blir det fort til at den veksten vi ønsker oss i land i det
 222 globale sør skjer på fossile brensler og rasert natur. Hvis vi godtar premisset om at disse
 223 landene burde ha økonomisk vekst, og at det til en viss grad *kommer* til å skje, vil penger vi
 224 stiller til rådighet for grønn vekst kutte utslipp og verne natur. Ikke dagens utslipp, men
 225 morgendagens. Et tillegg til dette er at de fattigste landene typisk har et veldig lavt
 226 eksisterende utslippsnivå. I et land med høyt utslippsnivå, slik som Norge, vil det å måle
 227 klimatiltak opp mot såkalte referansebaner, altså hva man kunne ha sluppet ut i framtida
 228 dersom man ikke gjennomførte et tiltak, være veldig lite nyttig fordi klimakrisa krever at vi
 229 kutter til null, absolutt. I tillegg er de mulige fremtidige utslippene våre en lav andel av de
 230 totale utslippene våre, nettopp fordi vi allerede har sluppet ut så store mengder klimagasser. I
 231 et lavutslippsland med voksende økonomi vil derimot mulige fremtidige utslipp potensielt
 232 være mange ganger større enn de nåværende, og derfor kan referansebaner være nyttige å
 233 måle tiltak opp mot, selv om det er det totale utslippet vi skal få ned til null. De landene som
 234 mottar bistand OG har høyere utslippsnivå er land som enten produserer mye olje eller er i
 235 vekst, sånn som India, Kazakhstan, Iran, Tyrkia, Egypt osv. Det kan tenkes at den eneste
 236 «veien inn» for å støtte klima- og naturprosjekter i land som disse er med en grønn vekst-
 237 agenda.

238
 239 I et langt perspektiv er det ikke godt å si om midler til grønn vekst er en effektiv vei til lavere
 240 utslipp og mer bevart natur. Det er avhengig av veksten i verdensøkonomien som helhet, av
 241 valgene til stater som produserer fossil energi, av etterspørselen etter landbruksprodukter,
 242 mineraler og andre goder som i dag produseres på bekostning av natur, og helt sikkert en
 243 rekke ting som vi ikke har tenkt på. Det kan hende vi sitter om femti år og sier «Fankern ass,
 244 vi skulle overført mer penger til grønn vekst, så hadde ikke den store veksten i det globale sør
 245 blitt så grå» eller så sier vi kanskje «Dæven, det var dumt av oss å bruke alle de pengene på
 246 grønn vekst, for ingen av de eksisterende utslippene ble kuttet av den grunn». Én ting er
 247 likevel sikkert. Når vi overfører penger til grønn vekst-prosjekter vil alle involverte stille seg
 248 spørsmålet «hvordan skal økonomien vokse» og deretter spørsmålet «hvordan gjør vi det uten
 249 å øke utslipp/naturtap/tap av biologisk mangfold?». Man vil først og i hovedsak rapportere
 250 vekst i BNP, og deretter rapportere om utslippene har økt eller ikke. Et grønn vekst-prosjekt
 251 som kutter ti millioner tonn CO₂-ekvivalenter i året, men som ikke gir noen vekst i
 252 økonomien er et mislykka prosjekt. Men alle prosjekter for grønn vekst er ikke like. Det er
 253 stor forskjell på en workshop for byråkrater og en kapitalinnsprøyting i et solcelleprosjekt.
 254 Selv om konseptet med grønn vekst i seg selv ikke innebærer noen kutt i utslipp eller
 255 bevaring av natur må vi tørre å peke på de typene prosjekter som har større sannsynlighet for
 256 å gjøre det allikevel.

257

258 **Tredelingen, samstemthet og avkobling**

259 Det er noe helt nytt med et eget budsjett for klima-, miljø- og naturbistand. Derfor må vi også
 260 diskutere i hvor stor grad de midlene skal være avkoblet resten av «bistandsindustrien». De
 261 Grønne er veldig opptatt av samstemthet i utenrikspolitikken, og en helhetlig strategi,
 262 samtidig som de strukturene som kjennetegner dagens bistand ikke alltid passer særlig godt
 263 med vårt bilde av hva bistand burde være. Derfor er det relevant å spørre seg om
 264 klimaprosenten skal være «blind» for utviklingsmål som går på fattigdom, ulikhet, helse og
 265 lignende, og kun telle klima- og miljøparametre, eller om den skal underligge en helhetlig
 266 vurdering av utviklingen. Litt av hovedbudskapet til klimabevegelsen er at et grønnere
 267 samfunn også er et friere, og mer sosialt bærekraftig samfunn som verdsetter det viktigste i
 268 livet. Det vi må drøfte er om dette eksplisitt skal inngå i en strategi når klimaprosenten skal
 269 brukes, eller om vi ser på det som en automatisk bivirkning av klima-, natur- og miljøtiltak.

270

271 Som vi tidligere har vært inne på er satsingen tredelt, med klima, natur og tilpasning. De tre
 272 feltene er naturligvis tett knytta sammen, i hovedsak fordi de springer ut fra problemer skapt
 273 av menneskenes rovdrift på jordkloden. Samtidig er *tiltak* for klima, natur og tilpasning svært
 274 ulike. Ofte er et tiltak for å bevare natur helt avkobla fra lokalbefolkningens sårbarhet for
 275 kriser, og et tiltak for å heve motstandsdyktigheten i et lokalsamfunn kan helt fint bidra til
 276 større utslipp og tap av naturmangfold uten at det slutter å være et tiltak for klimatilpasning
 277 av den grunn. Disse tiltakene burde naturligvis bli bedre på å se utenfor sin egen kontekst, og
 278 vi skal på ingen måte etterstrebe tiltak som ikke gjør det, men denne typen praksiser
 279 understreker at avstanden mellom de ulike typene tiltak er store. Det betyr at med mindre
 280 man er svært uttalt bevisst på dette, kan fort et klimatiltak gjøre folk i nærområdet mer
 281 sårbare for kriser, og det kan skade biologisk mangfold. Derfor er samstemthet viktig. Det er
 282 selvfølgelig lett å si - vi kan ha et punkt i resolusjonen som sier nettopp det, men det er
 283 betraktelig verre å gjennomføre. Hva er det politiske *tiltaket* for å sørge for at alle prosjekter
 284 som blir finansiert med oljefondprosenten er kontekstfølsomme, samstemte, og ikke stikker
 285 kjepper i hjulene for hverandre? Norsk bistand har blitt kritisert for å svikte på dette feltet⁴.
 286 Dette begrenser seg naturligvis ikke bare til de tre feltene som akkurat disse midlene skal
 287 brukes på. Vi skal ikke bruke disse pengene på å finansiere likestillingstiltak eller vaksinasjon,
 288 men prosjektene som finansieres skal heller ikke forverre kvinners posisjon i samfunnet eller
 289 øke risikoen for sykdomssmitte.

290
 291 Et naturlig sted å starte er å se på hvordan man kan bruke utredningsarbeidet i forkant av et
 292 prosjekt til å adressere nettopp dette. Man kan ha dedikerte stillinger - «kontekst- og
 293 samstemthetsansvarlige» i apparatene som skal dele ut midler. Man kan sette nullvisjoner for
 294 økt utslipp, naturtap, tap av biologisk mangfold, økt sårbarhet for klimaendringer, økt ulikhet,
 295 etc. innbakt i kravene til prosjekter. Ulempene med disse type løsningene er at:

- 296 1. De er dyre tiltak som gjør at en større andel av midlene brukes i organiseringen av
 297 bistanden heller enn på selve prosjektene
- 298 2. De kan bidra til en større organisatorisk og byråkratisk byrde på mottakerne, slik at
 299 mindre aktører i praksis kan bli umulige å samarbeide med fordi de ikke har kapasitet
 300 til å ta stilling til alle problemstillinger samtidig
- 301 3. Det kan gjøre prosjekter mindre fleksible og mer avhengige av økonomiske
 302 «cost/benefit»-analyser

303
 304 Et annet felt hvor de tre satsingene er svært ulike er i premissene som ligger til grunn. All
 305 norsk bistand skal gå på mottakernes premisser. Når vi deler ut midler til klimakutt og
 306 naturbevaring har vi allerede satt premissene ganske tydelig. Vi har på forhånd identifisert
 307 «trusselbildet» og bestemt tiltakene. Det er selvfølgelig helt riktig at klimakrisa og naturkrisa
 308 er enorme trusler mot liv og livskvalitet, spesielt i land i det globale sør. Det er selvfølgelig
 309 heller ikke sånn at lokalbefolkningen ikke skal involveres i design, utforming, og utførelse av
 310 disse prosjektene, men *premissene* er satt av oss. Vi kutter klimagassutslipp og verner om
 311 biologisk mangfold minst like mye for oss selv og våre egne barn som for folk som bor i det
 312 globale sør. Det at vi taper stort dersom disse tiltakene ikke gjennomføres, det at vi har
 313 bygget diskursen og premissene, og det at vi i stor grad er skyld i krisene gjør at det unektelig
 314 i hovedsak er vårt ansvar å ordne opp. Vi skal gjøre vår del for å dekke omstilling, og for å
 315 dekke skader. De samme realitetene gjør også at vi neppe kan kalle det for bistand, slik vi er
 316 vant til å snakke om bistand, og slik vi har vedtatt at bistand skal foregå. Hvem er mottakerne
 317 av vernet regnskog? Det er i større grad tyskere, nordmenn og amerikanere enn fattige
 318 bønder i D.R Kongo. Derfor er det naturligvis slik at skogeiende land blir kompensert for å

⁴ Eriksen, et. Al. (2021). Adaptation interventions and their effect on vulnerability in developing countries: Help, hindrance or irrelevance? World Development, 141.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X20305118?via%3Dihub>

319 verne skog, men når kompensasjonen matcher det økonomiske tapet ved å ikke hugge skog
 320 er det ikke bistand, kun en ren handel med varen skog. For at en pengeoverføring skal være
 321 bistand må den gjøre den økonomiske situasjonen til mottakerne *bedre*. Så er det naturligvis
 322 ikke sånn at klimakutt og naturbevaring ikke gagnar befolkningen i det globale sør, det kan til
 323 og med bidra til økonomisk vekst, bedre helse og en rekke andre fordeler *i tillegg* til å gjøre de
 324 fremtidige utfordringene knyttet til klimaendringer og naturtap mindre. Det er heller ikke slik
 325 at annen bistand, selv svært veldesignet, utelukkende gagnar dem som mottar den. Vinn-vinn
 326 er en svært sentral del av bistanden. Når vi gir bort penger, men ber om å få noe spesifikt
 327 tilbake er det ganske annerledes. Vi bruker penger på klimakutt i utlandet med grunnlag i en
 328 samfunnsøkonomisk rasjonale. Så lenge man kan sette spørsmålsteget ved om
 329 primærintensjonen delvis involverer å hjelpe seg selv, noe man ganske tydelig kan når det
 330 gjelder klimakutt og naturbevaring, burde man ikke omtale det som bistand.

331
 332 Med midler til klimatilpasning blir det annerledes. Når man tenker på klimatilpasning tenker
 333 man ofte på direkte tilpasninger som flomvern, brønner og annen grunnvann-infrastruktur,
 334 varslingsystemer for ekstremvær, og lignende. Men klimatilpasning er mye mer enn det. Å
 335 flytte kan være en klimatilpasning, å bytte hva slags planter man sår, å rullere beite
 336 annerledes, å ta en sesongjobb et annet sted, å flytte arbeidstimer til kjøligere timer i døgnet,
 337 og så videre. Mennesker, husholdninger og samfunn velger helt ulike strategier for hvordan
 338 de tilpasser seg klimaendringene. Det betyr at de selv setter premissene for hvordan de
 339 ønsker å endre lokalsamfunnet, levebrødet, eller til og med statsapparatet. Slike tilpasninger
 340 kan være kostbare eller billige, de kan være på mikronivå eller påvirke flere stater samtidig, og
 341 de kan adressere klimaendringene direkte (slik som flomvern) eller indirekte (slik som
 342 diversifisering av levebrød). At Norge frigjør midler til slik omstilling styrt av mottakerne
 343 passer svært godt med det bildet vi har av hva bistand er og burde være. Det skiller seg
 344 ganske klart fra norske «bestillinger» av klimakutt eller naturbevaring.

345
 346 Selv om man skulle ta en realitetsdebatt og lande på at noe av dette faktisk ikke er bistand i
 347 ren form kan det hende man vil kalle det bistand allikevel. Å skille de tre feltene, og si at
 348 penger til klimakutt og naturbevaring ikke er bistand men heller «samarbeidsmidler», eller et
 349 annet mye kulere begrep, kan virke som en snarvei og et «loophole». Da trenger vi plutselig
 350 ikke bry oss om god bistandspraksis lengre. I seg selv er det fristende, fordi vi kan kreve noe
 351 av samarbeidspartnerne våre, vi kan forhandle, og sørge for at utslipp blir kutta effektivt og
 352 natur blir vernet. Dette skader selvfølgelig både kredibiliteten til det etablerte
 353 bistandssystemet, og oss som bistandsaktør. Hvorfor skal man bry seg om hva MDG mener
 354 god bistandspraksis er hvis vi snor oss unna våre egne premisser bare ved å kalle det noe
 355 annet? Vi kritiserer jo dagens bistandssystem for å være tynget ned av betingelser, også vil vi
 356 sette betingelsene selv? I tillegg til det blir budskapet vårt til andre land at «there is no such
 357 thing as klimabistand». Dessverre er det lite trolig at andre land vil ønske å «gi fra seg»
 358 milliarder til klimatiltak i andre land hvis de ikke får smykke seg med bistandsbegrepet.
 359 Buzzord er mektige saker, og vi kan i verste fall ta livet av buzzordet klimabistand i den
 360 politiske korrekthetens navn. Det beste blir fort det godes verste fiende. For ikke å snakke
 361 om all den nåværende bistanden vi implisitt diskrediterer med en slik inngang. Budskapet kan
 362 fort fanges opp som at bistand ikke virker.

363

364 ***Hvordan skal midlene fordeles?***

365 Som resolusjonen tidligere har vært inne på vil det finnes prosjekter som slår flere fluer i en
 366 smekk, og trekker i riktig retning for utslippskutt, vern av natur og klimatilpasning samtidig.
 367 Allikevel vil nok dette være unntaket. Som hovedregel må vi forvente å måtte gjøre en
 368 avveining mellom de tre formålene (kutte utslipp, bevare natur, og styrke motstandsdyktighet
 369 mot klimaendringer), og hvor mye vi skal bevilge til hver av dem.

370

371 Disse rammene kan settes ganske rigide, eller de kan være fullstendig fleksible. Det finnes
 372 fordeler og ulemper med begge deler. Fordelene med en streng fordeling mellom de tre
 373 formålene er i hovedsak forutsigbarhet, og at man unngår politisk spill og hestehandel med
 374 andelene. Hvis rammene ligger fast vil den eneste uforutsigbarheten rundt størrelsen på
 375 midlene være hvor stor BNI blir for neste år. Dermed vil man i større grad kunne forplikte seg
 376 til lengre prosjekter, faste avtaler og fremtidige utbetalinger fordi man er sikrere på størrelsen
 377 på pengesekken i flere år fremover. Dette er spesielt gunstig dersom vi skulle velge å skille ut
 378 deler av disse midlene som bistand/ikke-bistand. Man unngår også at fordelingen mellom
 379 formålene blir en arena for å markere seg politisk. Et eksempel på dette kan være at et parti
 380 går til valg på å flytte store penger fra tilpasning til klimakutt og går ut i media med budskapet
 381 om at de bevilger mer til klimakutt enn andre partier. Vi kan selvfølgelig ikke kontrollere at
 382 dette ikke skjer uansett. Ulempene med en rigid rammestruktur er at verden ikke alltid er
 383 spesielt forutsigbar, og at vi står låst til en fordeling selv om realitetene skulle endre seg.
 384 Kanskje klarer verdens ledere å nå nullutslipp, men ikke stoppe naturtapet, og kanskje det blir
 385 omvendt. En annen mulighet er at det dukker opp nye teknologier eller løsninger som vi
 386 ønsker å finansiere, men at det krever en omfordeling av midler. Da er vi avhengig av å ha
 387 bygget inn en fleksibilitet i fordelingen slik at vi kan møte nye behov så effektivt som mulig.
 388 Ulempen med det igjen er at vi da ofrer noe forutsigbarhet.

389
 390 Én mulighet er selvfølgelig å ikke sette noen rammer overhodet for fordelingen mellom de tre
 391 formålene. Hvis vi går inn for å dele opp slik at klimatilpasning foregår som bistand, men ikke
 392 klimakutt og naturvern vil det bli fryktelig vanskelig, men dersom vi holder formålene samlet
 393 på samme bord vil det være mulig. I praksis vil da UD stå for å skape sin egen interne
 394 forutsigbarhet på det nivået de ser som formålstjenlig. Andre alternativer er å sette en
 395 ufravikelig fordeling mellom formålene, og dermed sette det i stein. Et tredje alternativ er å
 396 sette en veiledende fordeling, men spesifisere at det er rom for fleksibilitet på et visst nivå.
 397

398 Dersom vi skal tallfeste en fordeling er det jo uendelige muligheter, men det er et par som
 399 stikker seg ut. Å dele midlene i tre like store deler er den ene, og 25/25/50 med mest til
 400 klimatilpasning er den andre. For å ta det siste først. Det kan intuitivt virke spesielt å hevde at
 401 klimatilpasning er så mye viktigere enn kutt i klimagassutslipp og bevaring av natur at det skal
 402 gå dobbelt så mye til det. Allikevel er det, som vi tidligere har vært inne på, et skarpere skille
 403 mellom klimatilpasning og de to andre formålene enn det er mellom klimakutt og
 404 naturbevaring, i hvert fall sett fra et bistandsperspektiv. To av formålene forebygger kriser,
 405 mens klimatilpasning demper konsekvensene av krisene. Det er dermed en 50/50-fordeling
 406 mellom forebygging og brannslukking. En slik fordeling har et større fokus på at krisen er her
 407 nå for verdens fattigste. I tillegg følger den i større grad en diskurs om at vi, de rike, skylder
 408 de fattige en gjeld i det at vi har skapt disse krisene. Det andre alternativet likestiller i større
 409 grad de tre formålene, og kan leses som at den beste tilpasningen til en krise er å sørge for at
 410 den ikke vokser i omfang. Utover det følger den i større grad en diskurs der vi skylder naturen
 411 en gjeld i det at vi har skapt disse krisene, og at naturens egenverdi og ville dyr som aktører
 412 har en lik rett til beskyttelse som mennesker.

413
 414 Det er alltid en fare i bistandsprosjekter at de kan bidra til korrupsjon og å støtte en stats
 415 overgrep mot egen befolkning. Om man gir bistandsmidlene til en elite vil dette ofte gagne
 416 denne eliten på bekostning av andre aktører. Et eksempel er et grønn vekst-prosjekt i Etiopia
 417 som førte til tvangsbosetting av gjetere, noe som igjen førte til lavere matsikkerhet for dem
 418 som ble berørt av prosjektet.⁵ En måte å sikre at bistandsmidlene bidrar til demokrati og
 419 sterke lokalsamfunn som kan stå på egne bein er derfor å gi midlene direkte til
 420 bistandsprosjektets laveste nivå der dette er mulig. Om man skal investere i fornybar energi

⁵ Eriksen et al. (2021), art. op. cit

421 for en landsby bør man heller bruke landsbyforeningen som samarbeidspartner enn staten
422 eller energiselskapet alene. Å gå utenom staten kan være problematisk, da det kan svekke
423 statens legitimitet og makt over eget territorium. Vi regner det likevel som viktigere å
424 forhindre overgrep fra en sentralmakt som kan være langt unna bistandsprosjektet og å
425 styrke folks selvbestemmelse.

426 **Forslag til vedtak**

427 **F1:** Den politiske uttalelsen «Grønn Ungdom krever en rettferdig klimabistand!» vedtas slik
428 den foreligger.

429

430 **Vedlegg**

431 1- Grønn Ungdom krever en rettferdig klimabistand!

432 2- Hva er klimabistand? - Direkte siterte definisjoner (Vedlagt helt til slutt i sakspapirene)

433 3- Tabell A bærekraftsmål.pdf (Vedlagt helt til slutt i sakspapirene)

434

435 Med vennlig hilsen

436

437 Teodor Bruu,

438 *talsperson*

439 På vegne av politisk utvalg for fred, migrasjon og utvikling

440

441 *Oslo, 2. juni 2021*

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

GRØNN UNGDOM KREVER EN RETTFERDIG KLIMABISTAND!

462

463

464 Formålet med klima- og naturprosenten er tredelt. Prosjektene som finansieres skal skape
465 kutt av klimagassutslipp, de skal bevare natur og biologisk mangfold, og de skal styrke
466 motstandsdyktigheten mot klimaendringer. Samtidig skal gjennomføringen av prosjekter som
467 finansieres være følsom for menneskerettigheter, likestilling, ulikhet og økonomisk sårbarhet,
468 men dette skal ikke danne grunnlaget for å gjennomføre et prosjekt. Midler til klimatilpasning
469 skal forvaltes som klassisk bistand, og skal ha svært høy terskel for å gå på bekostning av
470 andre bærekraftsmål. Midler til kutt av klimagassutslipp og bevaring av natur er først og
471 fremst tiltak for å bøte på klimakrisa og naturkrisa, og er dermed ikke betingelsesløs bistand.
472 Det er allikevel store praktiske fordeler ved å omtale dette som klimabistand og la det flyte
473 gjennom de samme systemene. Disse tiltakene skal så langt det lar seg gjøre ikke svekke
474 annen utvikling, men vi må se for oss å tåle at utslippskutt og naturbevaring også har noen
475 negative konsekvenser.

476

477 Maktubalansen mellom Nord og Sør, stat og lokalbefolkning, fastboende og nomader svekker
478 i dag klimabistanden. Klimabistand skal derimot aldri bidra til maktmisbruk og overgrep.
479 Lokale erfaringer og kunnskap om omstendighetene danner grunnlaget for effektiv
480 klimatilpasning, naturvern og klimakutt i en lokal kontekst. Urfolks kunnskap, erfaringer og
481 rettigheter er nøkkelen til bærekraftig forvaltning. Derfor er lokalt eierskap og rettigheter
482 essensielt.

483

484 **Grønn Ungdoms krav til klima- og naturprosenten er som følger:**

485

486

487

488

489

- Alle midlene fra klima- og naturprosenten skal gå til prosjekter som scorer «principal activity (2)» basert på Rio-markørene, og 100% av pengene som overføres skal gå til tiltak som dekkes av markørene.
- Sammen med dette skal bærekraftsmålene i Tabell A legge grunnlag for aktivitetene som fremmes med midlene.

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

- Midlene skal fordeles slik at (utvalget anbefaler B eller C)
 - a) 50 % går til klimatilpasning, 25% til kutt av klimagassutslipp, og 25% til naturbevaring.
 - b) 50% går til klimatilpasning, og 50% til kutt av klimagassutslipp og naturbevaring uten en låst fordeling mellom de sistnevnte.
 - c) Minst 50 % går til klimatilpasning. Naturbevaring har forrang over kutt av klimagassutslipp.
 - d) $\frac{1}{3}$ går til hvert av formålene, klimatilpasning, kutt av klimagassutslipp, og naturbevaring.
 - e) $\frac{1}{3}$ går til klimatilpasning, og $\frac{2}{3}$ til kutt av klimagassutslipp og naturbevaring uten en låst fordeling mellom de sistnevnte
 - f) behovet for fleksibilitet avgjør hvor mye som går til hvilket formål.
- Prosjekter for grønn vekst er også klimabistand, men klima- og naturprosenten skal kun benyttes til grønn vekst-prosjekter dersom de beviselig har effekt på nåværende eller framtidige klimagassutslipp og tap av natur. Dette inkluderer blant annet grønn industri, fornybar energi, bærekraftig landbruk, grønn skatteinfrastruktur og bærekraftig havbruk, men ekskluderer workshops, konferanser, og overføring av "best practice"-erfaringer.
- Noe ressurser må brukes på å utrede prosjekter slik at fremdrift på ett bærekraftsmål i minst mulig grad svekker fremgang på andre bærekraftsmål. Til dette skal det være ansatt dedikerte kontekst- og samtstemthetsansvarlige i den norske bistandsforvaltningen.
- Klimabistanden skal støtte sterke lokalsamfunn, ha lokalt eierskap, og i størst mulig grad forvaltes på bistandsprosjektets nærmeste beslutningsnivå.

Til Sentralstyret
 Kopi Landsstyret
 Fra Hulda Holtvedt, talsperson
 Dato 18.05.2021
 Saksnr. SST-EX1-21-103/SST-HE-21-008

531

532

VALGKAMP: HVEM GJØR HVA

533

OG HVORDAN OVERLEVE?

534 **Bakgrunn**

535 Målet med denne saken er at alle skal få oversikt over Grønn Ungdoms struktur i valgkampen,
 536 og hvem som spesifikt har ansvar for hva. Arbeidsfordelingen er i stor grad forankret i
 537 valgkampstrategien. Tidligere valgkamper har det vært en utfordring at flere i sentralstyret
 538 ikke vet hvordan de bør bruke kreftene og tiden sin i den korte valgkampen. Det skal vi
 539 forsøke å unngå i år.

540

541 I tillegg skal vi snakke om hvordan man kan ivareta seg selv og sin egen psykiske og fysiske
 542 helse i en veldig krevende periode.

543

544 Dette er en diskusjonssak. Vedtak om arbeidsfordeling skjer i saken om arbeidsfordeling.

545

546 **Arbeidsfordeling**

547 **Valgkampledelse**

548 Sentralstyret har det overordnede ansvaret for Grønn Ungdoms valgkamp. Den daglige
 549 ledelsen av valgkampen vil ligge hos ledelsen. Talspersonene vil være mye på reisefot, men
 550 ledelsen vil likevel ha daglige morgenmøter og hyppig kontakt. Ledelsen vil ha ansvar for
 551 krisehåndtering med Miriam L. i spissen, og for å ta løpende organisatoriske og strategiske
 552 avgjørelser der det blir nødvendig. Ledelsen vil jobbe for at valgkampstrategien blir fulgt i
 553 dag-til-dag-arbeidet og sørge for å ha et helhetlig blick på valgkampen.

554

555 **Organisasjon/drift**

556 Selv om mye av den ordinære driften legges brakk i den korte valgkampen, er det noen ting
 557 det er helt nødvendig at er operativt. Det innebærer ledelse av sekretariatet og nødvendig
 558 drift (svar på eksterne e-poster, kontakt med MDG, administrering av medlemsregister,
 559 planlegging av ting som skjer etter valgkampen osv.) Dette ansvaret vil ligge hos
 560 generalsekretær og den organisatoriske delen av sekretariatet. Disse vil bemanne kontoret på
 561 vanlig vis gjennom valgkampen.

562

563 **Kommunikasjon**

564 Kommunikasjonsgruppa består av talspersoner, kommunikasjonssjef Christine og ansatt
 565 rådgiver Erle. Erle og Christine jobber fulltid med kommunikasjon i Oslo.

566 Kommunikasjonsgruppa vil fortsette å jobbe med tett oppfølging av de prioriterte
 567 ungdomskandidatene. En viktig oppgave for kommunikasjonsgruppa før sommeren er
 568 dessuten bestilling og distribuering av materiell.

569

570

571 Fylkeslagene

572 Fylkessekretærene har ansvar for oppfølging av fylkeslagene. De vil følge opp at planlegging
573 og gjennomføring av skolevalgkamp i fylkene går smud. De vil også følge opp at fylkeslagene
574 har plan for uka mellom skolevalget og voksenalgdagen.

575
576 Alle fylker har dessuten egne valgkampsjefer med ansvar for skolevalgkampen.
577

578 Debattlaget

579 Debattlaget tar alle skoledebattene i Norge. Mange sentralstyremedlemmer inngår her. Hulda
580 er kontaktperson for debattlaget, men i den korte valgkampen vil debattantene i
581 utgangspunktet forholde seg til valgkampsjef/fylkessekretær i fylket der de skal debattere.
582

583 Argumentheftet

584 Skolevalgkampgruppa reviderer argumentheftet underveis i valgkampen i tråd med nye
585 aktuelle saker eller endringer i det politiske landskapet.
586

587 Sentralstyret for øvrig

588 Ikke-valgkamprelevante prosjekter legges brakk i den korte valgkampen.
589

590 At du ikke har konkrete oppgaver en dag betyr ikke at du ikke bør drive valgkamp.

591 Sentralstyremedlemmer som har ledige dager drar på valgtorg med fylkeslagene.

592 Sentralstyremedlemmer som har lappen kan dessuten bidra med kjøring i skolevalgkampen.
593

594 Bakkevalgkamp for MDG er default-aktiviteten hvis du ikke har noen andre oppgaver. Det
595 gjelder alle, også ledelsen. Bakkevalgkampen er kjernen i MDGs valgkamp og det mest
596 effektive vi kan bruke ekstra ressurser på.
597

598 Møteforbud

599 I den korte valgkampen er det møteforbud i Grønn Ungdom. Det betyr at det ikke skal
600 avholdes interne møter med mindre det er strengt nødvendig for valgkampen. Alle ikke-
601 valgkamprelaterte prosjekter legges brakk. Alle medlemsmøter og medlemsaktiviteter skal
602 være valgkamprelaterte. Målet er å mobilisere flest mulig ressurser inn i skolevalgkampen og
603 inn i MDGs bakkevalgkamp.
604

605 Self-care i valgkampen

606 Valgkamp er gøy, men også skikkelig slitsomt. Og det er sånn det skal være. Det er nå det
607 gjelder. Det finnes ikke vanlige arbeidstider i valgkampen, og lange dager dager og kvelder er
608 forventet.
609

610 Likevel finnes det grenser i valgkampen også. Mange i sentralstyret er ikke frikjøpt, og har
611 studier eller jobb ved siden av frivillig verv i partiet. Det skal være mulig å være frivillig i
612 valgkampen og samtidig være student eller arbeidstaker.
613

614 Det blir heller ingen god valgkamp med sure og/eller utbrente frivillige, og å ta vare på seg
615 selv og andre er viktig for å prestere bra uansett hva slags rolle du har i valgkampen.
616

617 Her er noen tips for å ta vare på oss selv og hverandre i valgkampen:
618

- 619 • Vær raus. Husk at folk gjør sitt beste. Vis forståelse når sentralstyremedlemmer og
620 andre frivillige har forpliktelser på skole/jobb utenfor partiet.
621

- 622
- 623
- 624
- 625
- 626
- 627
- 628
- 629
- 630
- 631
- 632
- 633
- 634
- 635
- 636
- 637
- 638
- 639
- 640
- 641
- 642
- Sov nok. Hvis du trenger et visst antall søvntimer om natten for å fungere godt, så sørg for at du får det. Mange skal reise mye, delta i debatter eller ha velgersamtaler, og det er mye lettere når man er uthvilt.
 - Spis. Valgkamp er vanskeligere på lavt blodsukker. Spis en stor frokost, ha nødmat i sekken og prøv å følge vanlige måltidsrutiner hvis du foretrekker det.
 - Ha et bevisst forhold til koffeininntaket ditt.
 - Ikke drikk alkohol kvelden før hvis du skal tidlig opp for å drive valgkamp.
 - Sett av noe tid i kalenderen hver uke til å gjøre noe som får deg til å føle deg avslappet og bra. Det kan være å trene, møte mamma, lage mat, you name it.
 - Ikke bruk tid i MDGs interne facebook-kommentarfelt. Der er det ofte mange som får utløp for ting de er misfornøyde eller frustrerte over, og det kan være litt demoraliserende å lese for en sliten valgkamphelt.
 - Sett grenser for deg selv. Det er viktig at du driver valgkamp, men du kan ikke være flere steder samtidig. Ikke si ja til mer enn du kan gjennomføre i løpet av en dag.

643 **Punkter til diskusjon**

- 644
- 645
- 646
- 647
- 648
- 649
- 650
- Føler du at du vet sånn ca. hva du skal gjøre i valgkampen?
 - Hva tenker du om arbeidsfordelingen i valgkampen? Er det noe viktig som mangler i oversikten?
 - Hvordan tenker du at vi kan ta vare på oss selv og hverandre i en slitsom valgkamp?

651

652 Med vennlig hilsen

653

654 Hulda Holtvedt,
655 *talsperson*

656

657 Oslo, 18. mai 2021

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

Til Landsstyret
Kopi Sentralstyret
Fra Miriam Langmoen, sentralstyremedlem
Dato 02.06.2021
Saksnr. SST-EX1-21-104

674 B-SAK

Dette er en B-sak, som betyr at den er unndratt offentligheten, per Grønn Ungdoms vedtekter (reviderte i 2019) §13.3, andre setning.

Saken er tilgjengelig via denne lenken for sentralstyremedlemmer:
https://drive.google.com/drive/folders/1pGud-Bj7UEW-Jql8h_e0u9jV37Mz7RIU?usp=sharing